

● Het eenbeenstatief ●

een simpel en nuttig hulpmiddel

Wessel Sijl

Een aantal jaren geleden heb ik een artikel geschreven voor de SoftwareBus over (foto)statieven. Sindsdien is niet zo heel veel veranderd in het aanbod van statieven, afgezien van enkele kleine interessante ontwikkelingen.

Dat was te weinig om er een heel artikel aan te wijden.

Het eenbeenstatief is echter in de SoftwareBus onbelicht gebleven. Tijd om dat nu bij de kop te pakken. Ik hoor de lezer al denken: 'wat valt er nu te schrijven over een eenbeenstatief?' Lees verder en zie dat het de moeite waard is om een aantal wetenswaardigheden over dit nuttige accessoire op een rijtje te zetten.

Ik spreek van een eenbeenstatief. De laatste tijd wordt steeds vaker het Engelse woord monopod gebruikt. Als taalpurist houd ik het liever bij de Nederlandse benaming. Ook wordt wel gesproken van eenpootstatief; ook prima, al vind ik been net even iets chiquer klinken als poot (doet me denken aan de soldatentaal van mijn grootvader, die als huzaar diende in het begin van de vorige eeuw: 'Paarden hebben benen, soldaten hebben poten.'). Terug naar deze tijd, met de digitale fotografie.

Een voorbeeld uit het grote aanbod aan eenbeenstatieven

Voorkom bewegingsonscherpte

Wanneer gebruik je een eenbeenstatief? Uiteraard mag het niet worden vergeleken met een driebeenstatief. Met een eenbeenstatief is het onmogelijk om zeer lange belichtingstijden te gebruiken; daarvoor is het ook niet bedoeld.

Om te beginnen is het een handige steun om een belangrijk deel van de (verticale) bewegingen bij het fotograferen uit de hand te compenseren. Vooral bij landschapsfotografie is het verdienstelijk. In zo'n situatie wordt vaak gefotografeerd met lage ISO-waarden, hoog diafragma, en met gebruik van ND-, polarisatie- of andere lichtvertragende filters. Dan is er gereede kans dat een lange sluitertijd moet worden ingesteld; net iets te lang om zonder risico van bewegingsonscherpte uit de hand te fotograferen.

Dan is, als je niet een driebeenstatief wil meezeulen, zo'n eenbeen heel fijn, te meer omdat het 'n makkelijk en compact ding is om mee te nemen (vooral als je een flink eind te voet moet overbruggen om op de ideale fotostek te komen, en het draaggewicht beperkt wil houden). En zo zijn er wel meer van zulke situaties te bedenken, zeker niet alleen beperkt tot landschapsfotografie.

Nuttig gebruik

Zoals hiervoor al vermeld, compenseer je met een eenbeenstatief vooral verticale bewegingen; dat zijn de beruchtste veroorzakers van bewegingsonscherpte. Uiteraard blijft wel het risico van zijwaartse beweging bestaan, maar dat is minder in vergelijking met fotograferen uit de hand. Per saldo heel nuttig voor dit doel. Maar er is nóg een belangrijke, heel fijne toepassing voor het eenbeenstatief: als ondersteuning van een zware cameraleenscombinatie. Kijk maar eens naar de sportfotografen die langs de lijn van een voetbalveld een wedstrijd verslaan, vaak met van die zware, volumineuze telelenzen.

Een vaste opstelling op een driebeenstatief is dan niet handig voor het snel kunnen reageren op acties, dus kiest men toch liever voor meer mobiliteit. Om dan niet na twee keer drie kwartier voetbal met spierpijn van het sjouwen en ondersteunen van de camera de arena te verlaten, is het eenbeenstatief een prettig hulpmiddel, met behoud van de nodige flexibiliteit en aanzienlijk minder kans op bewegingsonscherpte, dus heel populair bij zulke fotografen. Maar ook in andere gevallen dan (sport) fotografie is zo'n steun heel prettig en nuttig tegelijk. En tenslotte neem je zo'n eenbeenstatief gemakkelijk mee.

Op internet zijn er tal van tips te vinden hoe je een eenbeenstatief het beste kunt gebruiken. Bijvoorbeeld hoe je een stabiele positie bereikt, bijvoorbeeld wanneer je het statief verticaal positioneert, of juist iets schuin naar voren. Soms kom je daarbij onverwachte tips tegen: gebruik als loopkruk of ondersteuning als je onderweg gewond bent geraakt, bv. een gebroken of verstuikte enkel, en je ver van de bewoonde wereld bent. Bij landschapsfotografie in ruig landschap helemaal niet ondenkbaar. Een leuke website met nuttig advies is deze:

<https://www.wikihow.com/Use-a-Monopod>

In actie. Hier met positionering schuin naar voren

Uitvoeringen

Net als driebeenstatieven zijn eenbeenstatieven in vele varianten te verkrijgen qua materiaal en qua uitvoering. Qua materiaal zijn ze meestal vervaardigd van staal, aluminium, titanium of carbon. Die twee laatste zijn het lichtst, maar daar hangt dan ook wel een fors prijskaartje aan. Eenbeenstatieven zijn vrijwel altijd uitgevoerd in ronde buis, soms ook wel ovaal.

Verder zijn er varianten waarbij de segmenten met klemmen worden vastgezet, of waarbij draairingen worden gebruikt. De draairing is de stevigste verankering; ik raad die aan. Verder pleit ik ervoor om niet een te licht eenbeenstatief aan te schaffen; bij een solide uitvoering kun je er zonder al te veel risico wat op leunen, en zijn zware camera-lenscombinaties geen probleem. Dat is trouwens mede de reden om een versie met draairingen te prefereren.

Een voorbeeld van draairingklemmen

En let uiteraard op de maximale werkhoogte, oftewel wat je het beste bevalt, en of in de maximale lengte de stevigheid nog in orde is.

Meestal worden eenbeenstatieven zonder verstelbare kop geleverd. De camera wordt direct op een plateautje geschroefd. Dat werkt al heel goed. Let er daarbij op dat dat plateau niet te klein is; het geheel moet stevig aan de camera worden geschroefd en moet een aantal kilo's kunnen verdragen.

Evenwel, een verstelbare kop is wel zo handig. Vooral als die is uitgerust met een snelkoppelplaat. Eventueel kan later alsnog een verstelbare kop worden aangeschaft (daartoe zijn adapterschroeven beschikbaar waarmee de kwartduimschroefdraadaansluiting voor het bevestigen van de camera op statief geconverteerd wordt naar de 3/8 inch schroefdraadaansluiting aan de onderzijde van een statiefkop).

Stevig op de grond

De onderzijde van het onderste element, dat met de grond in aanraking komt, is meestal van rubber, en stevig met een schroefconstructie verbonden. Voor de meeste situaties is zo'n rubberdop prima.

Soms wordt er een spike bijgeleverd die op de plaats van de rubberdop met eenzelfde schroefconstructie kan worden gemonteerd. De spike is handig bij zachte, rulle of rotsachtige ondergrond.

Is hiermee alles gezegd over de variaties? Zeker niet. De laatste tijd heb ik eenbeenstatieven gezien waarbij aan het onderste segment een driepootje kan worden bevestigd. Daarmee wordt het als het ware toch min of meer een driebeenstatief. Ik heb er geen ervaring mee; eerlijk gezegd komt deze combinatie op mij niet zo stabiel over. Maar ik kan me vergissen.

Tot slot

Interessant voor wandelaars en bergsporters is een wandelstok of pickel, die ook kan dienen als eenbeenstatief. De ervaring leert dat dergelijke gecombineerde functies nooit perfect zijn, maar als er kritisch op gewicht moet worden bespaard, zoals bij klimmen op grote hoogte, al of niet met zware bagage op de rug, kan het heel verdienstelijk zijn. Wellicht handig om daar eens op te letten als je zo'n

Rubberdop of spike. Beide met voor- en nadelen.

wandel- of bergsportaccessoire nodig hebt. Het idee bestaat trouwens allang: in de jaren 70 liet de beroemde Zuid-Tirolse bergsporter Reinhold Messner een statief-schroef boven op zijn ijspickel lassen door de dorpsmid van zijn

woonplaats, zodanig dat hij zijn camera bovenop het platte lemme van de ijspickel kon monteren.

Stevig gestoken in de sneeuw of in ijs, was de ijspickel een prima statief, dat hij zo heeft ingezet bij veel van zijn beroemde beklimmingen van de hoogste toppen ter wereld. Dat idee heeft veel navolging gekregen. Maar inmiddels lijkt de bergsporttoepassing overruled te zijn door de actioncam, die bv. op de helm wordt bevestigd.

Zoveel wensen, en zoveel uitvoeringen. Vaak valt de aanschafprijs, afgezien van de titanium of carbon versies, alleszins mee, en het is de moeite waard om aanbiedingen in de gaten te houden.

Shake reduction wel of niet ingeschakeld

In mijn eerder aangehaalde artikel over driebeenstatieven stelde ik dat je de 'shake reduction' in de camera het best kan uitschakelen zodra je die op statief zet. Dit wordt vaak vergeten.

Waarom is dat? Nog even op herhaling: als de camera absoluut stilstaat, kan de shake reduction tegengesteld werken, wat alsnog resulteert in onscherpe foto's.

Hoe zit het dan bij eenbeenstatieven?

Bij eenbeenstatieven kun je de shake reduction beter ingeschakeld laten. Er is immers nog steeds enige kans op beweging (overigens weinig) en dan bewijst de shake reduction goede dienst. Tot zover deze woorden over zo'n ogenschijnlijk simpel kleinood. Het is een verdraaid handig en verdienstelijk hulpmiddel, dat ook nog eens gemakkelijk is mee te nemen, en met een beetje mazzel voor een redelijke prijs kan worden aangeschaft.

Giro d'Italia. Perfecte omstandigheden voor de 'eenbeen'.

En video dan?

O ja, en ik zou bijna vergeten te vermelden dat alles wat hierboven beschreven is, voor de videofilmer net zo nuttig is.